

Spodbuda verifikacije

Od 27 gimnazij, kolikor jih je bilo preteklo leto v SR Sloveniji, jih je le 11 dobilo potrdilo, da ustrezajo minimalnim pogojem za uspešno izvajanje reformnega procesa izobraževanja in vzgoje; ostale so bile verifikirane le pogojno, se pravi, da morajo v določenem roku izpolniti pogoje...

Skupščina SR Slovenije je jeseni obravnavala izvajanje nalog pri uresničevanju reforme gimnazij. Prosvetno - kulturni zbor skupščine je nato izdal »priporočilo vsem delovnim skupnostim gimnazij, občinskim skupščinam in vsem tistim, ki jih zadeva reformni proces v gimnazijah, da pospešijo družbeno osamosvajanje gimnazij in samoupravljanje njihovih delovnih skupnosti in da poskrbe za uveljavitev naprednih težnj na področju vzgoje in izobraževanja ter za to, da postane učitelj samostojen ustvarjalec v vzgojno-izobraževalnem procesu. Vse to naj bo upoštevano tudi v statutih gimnazij...«

Pred nekaj dnevi so se na republiškem sekretariatu za šolstvo zbrali ravnatelji gimnazij in se pogovorili o tem, kako se

v posameznih krajih gimnazijske ustanove trudijo ustvariti pogoje za doseg popolne verifikacije — da bi se glede materialnega in kadrovskega položaja približale smotru reformirane vzgoje in izobraževanja na drugi stopnji. Naj omenimo nekatere ugotovitve s tega posveta.

Povsod so ustanovitelji končno le prišli do prepričanja, da gimnazija ne more biti najcenejša šola, če naj ne trpi kvaliteta njenega dela. Kljub različnim težavam, ki jih še imajo te ustanove (in ki ne bodo že jutri zbrisane z dnevnega reda) — to zlasti v manj razvitih območjih kot v Kočevju, Gorici, Murski Soboti, toda tudi v Celju in Kopru in nemara še kje — lahko v splošnem le ugotovimo od verifikacije sem določeni napredek glede njihove materialne opremljenosti in deloma tudi drugih pogojev dela. Zanimivo je, da imajo gimnazije večje težave v pogledu uveljavljanja tehnične vzgoje z delom učencev v proizvodnji v večjih mestnih središčih kot pa v manjših krajih. Na splošno drži ugotovitev, da so gimnazije še vedno glede tako pomembnega reformnega načela, kot je proizvodno delo učencev, preveč prepuščene same sebi in da gospodarske organizacije skupaj z občinskimi skupščinami niso ustvarile potrebnih pogojev za to. Seveda pa so izjeme, kjer je proizvodno delo steklo, učenci se ga radi udeležujejo in podjetja so zadovoljna z njimi.

Na prvem mestu v pogledu modernizacije pouka je vsekakor gimnazija Ravne, ki z opremljenostjo svojih kabinetov, laboratorij in predavalnicami, kakor tudi s proizvodnim delom učencev, močno izstopa iz te vrste šol. Zasluga za to gre — kakor je bilo že večkrat poudarjeno — v prvi vrsti lokalnim činiteljem, ki kažejo izredno razumevanje in naklonjenost za to šolo — primer, vreden posnemanja.

Tudi ostale gimnazije — v Kamniku, Skofji Loki, na Jesenicah itd. — so dosegle v nekem pogledu napredek. Če le na kratko naštejemo težave, ki se morajo te ustanove boriti z njimi vsak dan, moramo omeniti, razen že povedanega, še pomanjkanje učiteljev za tehnično vzgojo, pomanjkanje učilnic, moderne opreme, pripomočkov in učil, dalje stanovanj za ustrezno usposobljene strokovnjake itd. O vsem tem govori tudi priporočilo skupščine SRS občinskim skupščinam. (Tudi o stanovanjih!)

Pozornosti je vredna še ugotovitev s tega posveta, češ da je v naši javnosti dostikrat vse preveč presplošnih kritik na račun šol in šolstva sploh. Nema-ri bi bilo potrebno ljudske poslanice bolj kot doslej seznanjati s šolsko problematiko in nuditi tudi zavodom za prosvetno pedagoško službo vso podporo.

Verifikacija ima za zdaj to pozitivno posledico, da so se izboljšali materialni pogoji nekaterih gimnazij. Pri vsej skrbi za izboljšanje materialnega položaja teh šol pa ne bomo smeli izgubiti izpred oči vsebinskih vprašanj reforme pouka, ker za to naposled tudi gre: znova in znova bo treba preverjati in prilagajati učne načrte, kritično zasledovati vse nove izkušnje in jih posredovati drugim. In — ne pozabiti na izboljšanje idejnosti pouka.

Zakaj le na stopnji osnovnih šol?

O prosvetno pedagoški službi v SR Sloveniji

Z republiškim zakonom o prosvetno-pedagoški službi, sprejetim pred tremi leti, je bila odpravljena šolska inšpekcijska služba, ki je imela pretežno administrativno kontrolno funkcijo. Ta zakon je določil obenem tudi novo organizacijo in vsebino pedagoške strokovne službe na področju šolstva. Kakšne naj bi bile torej njene naloge?

Prosvetno-pedagoška služba naj bi spremljala ter proučevala razvoj in napredek vzgoje ter izobraževanja, nudila naj bi strokovno pomoč učiteljem pri pouku in opravljal pedagoški nadzor nad delom šol ter organizirala strokovno izpopolnjevanje učnega osebja.

Triletna praksa je pokazala, da bi bilo treba podrobneje določiti te naloge v zakonu in zagotoviti usklajenost dela med občinskimi in občinskimi zavodov za prosvetno-pedagoško službo z

je in izobraževanja. Pri ustanavljanju zavodov za eno samo območje so odločali njeni interesi za to službo (pa tudi njene materialne možnosti). Potrebo po lastnih zavodih so utemljevale občine s tem, češ da so dobivale njihove šole pri OLO (npr. v Ajdovščini, Idriji itd.) premalo pomoči. Posledice so na dlani: nekateri zavodi so delovali le za eno območje oziroma dve. Ukvarjali so se predvsem z osnovnimi šolami, vendar pa tudi zanje niso imeli organizirane službe v višjih razredih po predmetnih področjih.

17 zavodov za prosvetno-pedagoško službo, toda...

Problematiko gimnazij, učiteljskih, strokovnih in posebnih šol so spremljali nenačrtno, ali pa so ostala vsa ta področja izven območja njihove dejavnosti. Vzrok za to: majhno število teh ustanov na območju zavodov, po-

dov so se že pokazale. Zaradi majhnega števila prosvetnih svetovalec niso mogli študijsko obravnavati šolske problematike, njihova dejavnost pa se je omejevala predvsem na nadzor šolskega dela učiteljev in na izvajanje predpisov. Tudi strokovnega izpopolnjevanja učiteljev ni bilo mogoče izvajati brez pomoči in sodelovanja drugih zavodov, poleg tega pa pomenijo takšni zavodi za občine veliko finančno breme.

V vrsti zavodov (Ajdovščina, Idrija, Jesenice, Nova Gorica, Ptuj), ki delujejo na območju ene ali dveh občin in za katere veljajo te ugotovitve, zavzema zavod v Novi Gorici izjemen položaj. Le-ta ima na svojem območju 115 osnovnih šol s 436 oddelki, ki pa so večinoma nižje organizirane in raztresene po tolminskih hribovih. Zaradi te specifičnosti, ki bi jo bilo treba upoštevati, bi morali novogoriški zavod kadrovsko okrepiti tako, da bo zmogel organizacijske in pedagoške probleme nižje organiziranih šol.

Kadri, kadri in spet — kadri.

Analiza republiškega sekretariata za šolstvo je pokazala, da nimajo splošnih, pa tudi kadrovske pogoje za delo zavodi: Videm-Krško, Postojna, Koper in Kranj. Zavodi v Trbovljah, Dravogradu in v Novem mestu (za območje štirih občin) se ukvarjajo predvsem le s problematiko osnovnih šol, čeprav je poleg teh na njihovem območju še osem do devet šol druge stopnje, niso pa rešeni tudi problemi v zvezi z varstveno-vzgojnimi ustanovami. Zdi se, da je utemeljen obstoj zavoda v Murski Soboti (ki deluje za območje petih občin) — posebno še zato, ker so tam tudi dvojjezične šole.

Na območju 6 do 8 občin delujejo zavodi: Ljubljana I, Maribor, Ljubljana-Vič in Celje. Le-ti imajo razmeroma dobro strokovno zasedbo in ustrezajo vsaj v določeni meri zahtevam in nalogam, ki jih določa zakon o prosvetno-pedagoški službi. Ti zavodi se (v okviru inštruktivno pedagoške službe) ne ukvarjajo le z osnovnimi šolami, temveč tudi s šolami druge stopnje, varstveno-vzgojnimi ustanovami in domovi. Nepopolno je sicer razvita prosvetno-pedagoška služba za področje strokovnega izobraževanja, precej dobro pa sektor, za strokovno izpopolnjevanje učnega kadra in za dokumentacijsko službo. Ti zavodi opravljajo tudi določene študijsko-proučevalne naloge, in sicer samostojno ali pa v sodelovanju z republiškim zavodom za napredek šolstva.

Praksa je pokazala, da bolj razviti zavodi pomagajo manj razvitim. Tako rešujejo nekateri zavodi, ki imajo na svojem območju malo šol druge stopnje, naloge v zvezi z inštruktivno-pedagoškim delom. Tovrstna povezava je med zavodom v Mariboru in Ptuj, Dravogradom, Mursko Soboto ter zavodom Ljubljana I in Trbovljami, med Celjem in zavodom v Vidmu-Krško.

Le 111 strokovnih delavcev.

Ugotovitve so pokazale, da je kadrovska zasedba v zavodih (glede na razvitost šol na njihovem območju) kvantitativno šibka, saj je v 17 zavodih le 111 strokovnih delavcev. Če upoštevamo sedanjo organizacijo in strukturo zavodov, bi potrebovali predvsem več prosvetnih svetovalec za osnovne šole, za varstveno-vzgojne ustanove ter za posebne šole.

Po podatkih zavoda SRS za statistiko je v naši republiki 1180 oddelkov s kombiniranim poukom in 3.673 oddelkov z razrednim oz. nekombiniranim poukom. Skupno bi potrebovali 56 prosvetnih svetovalec za razredni pouk na osnovnih šolah, prav tako pa bi morali imeti ustrezno število strokovnjakov za posamezne predmete v okviru predmetnega pouka v 3227 oddelkih šol na Slovenskem.

Analize učnih uspehov kažejo, da je na višji stopnji osnovnih šol največ problemov in slabih uspehov pri slovenskem jeziku, matematiki in tujem jeziku, posebno težave pa so tudi s tehnično, likovno in glasbeno vzgojo. Pravilno bi bilo, da bi spremljali in proučevali te predmetne strokovnjaki, vendar jih je za zdaj še premalo. Za splošnoizobraževalne predmete v šolah druge stopnje je v zavodih le 13 svetovalec, ki pa sprem-

ljajo tudi predmetni pouk v osnovni šoli.

Dejstvo je, da bi moral imeti vsak zavod prosvetne svetovalec za družbeno-jezikovno skupino, pa tudi za naravoslovno-matematično področje...

V vseh zavodih na Slovenskem je le šest svetovalec za vse vrste poklicnih, tehniških in njim ustreznih šol za gospodarstvo in družbene službe — čeprav bi bilo prav, da bi imeli vsi večji zavodi prosvetne svetovalec za področje strokovnega izobraževanja.

Obenem z novimi nalogami prosvetno-pedagoške službe bo treba proučiti tudi nov profil prosvetnega svetovalec. V zavodih je sedaj 60 odstotkov svetovalec, ki so usposobljeni le za področje razrednega pouka v osnovni šoli, zaradi pomanjkanja kadra pa spremljajo tudi delo na stopnji predmetnega pouka.

Informacija republiškega sekretariata za šolstvo o prosvetno-pedagoški službi v naši republiki govori podrobneje še o profilih posameznih vrst prosvetnih svetovalec, posebej pa še o predlogih za izboljšanje dela tovrstne službe.

M. K.

KAJ JE REFERENDUM?

Pri sestavljanju osnutkov v vzgojno-izobraževalnih zavodih se pojavlja problem, kako v statutih določiti oblike in metode dela delovne skupnosti.

Ena izmed oblik, v katerih izvaja delovna skupnost svojo samoupravno funkcijo, je tudi referendum. Referendum je pravno sredstvo, s katerim delovna skupnost kot celota izreče svoje mnenje z »da« ali »ne« o določenem posameznem vprašanju. To pomeni, da uporabljamo obliko referenduma takrat, kadar želimo dobiti stališče celotne delovne skupnosti o določenem vsekakor pomembnem problemu, ki je odločilne važnosti za celotno delovno skupnost.

V tem smislu se referendum razlikuje od oblik (sej), v katerih delajo kolegialni organi (sveti, upravni odbori itd.), ki namreč ne odločajo o zadevah (pravilnikih, sklepih itd.) z »da« ali »ne« enotno za vso zadevo, ampak razpravljajo o posameznosti, jih spreminjajo, dopolnjujejo in šele potem, ko so svoje pripombe, predloge itd. sprejeli, sprejmejo celoten sklep, npr. pravilnik in podobno.

Zaradi tega predvidijo v statutu referendum predvsem tiste delovne organizacije, kjer zaradi večjega števila delavcev ne izvršuje delovna skupnost vse svoje samoupravne pristojnosti sama, ampak je nekatere prepuščala svetu delovne skupnosti, npr. sprejem statuta, pravilnikov itd.

Zato bo potrebno, da tiste delovne organizacije, ki imajo svete delovnih kolektivov, v statutu uredi tudi referendum kot obliko, v kateri zbor delovne skupnosti preizkuša delo svojih samoupravnih organov s tem, da pove na referendumu mnenje o najvažnejših splošnih aktih, kot so statut, pravilnik itd., katere je sprejel svet delovne skupnosti. Prav tako na referendumu kolektiv izreče z »da« ali »ne« svoje mnenje o drugih pomembnih vprašanjih, kot so npr. združitve delovne organizacije in drugo delovno organizacijo in podobne stvari.

Zato je potrebno v statutu obdelati referendum in določiti, kdaj je organ upravljanja dolžan razpisati referendum. To je v primerih, določenih že v statutu, na zahtevo določenega števila članov delovne skupnosti dopustiti možnost, da svet delovnega kolektiva sam odloči, kdaj in o čem razpiše referendum, in dopustiti možnost, da se na zahtevo družbenih organov skliče referendum. Pri tem je potrebno določiti postopek za referendum in za dolžiti svet, da zagotovi vse potrebno za ustrezno obveščeno delovne skupnosti o vsebini in posledicah odločitve na referendumu. Predvideti je treba tudi rok, v katerem more svet ponovno sklepati o zadevi, ki je bila na referendumu. To ponovno sklepanje pomeni, da ne more v istem smislu razpravljati in sklepati o zadevi pred potekom določenega roka.

VINKO KASTELIC

Kako čudovit pogled v svet najmanjšega

zavodom za napredek šolstva SRS in zavodom SRS za strokovno izobraževanje.

Izhodišče pri ustanavljanju zavodov za prosvetno-pedagoško službo naj bi bile njene naloge. Ustanavljanje zavodov ter njihova teritorialna razporeditev (ali pa določanje notranje strukture in organizacije) naj bi temeljilo na vsebini in obsegu nalog, ki jih mora izvajati posamezen zavod.

Zal so se občinski ljudski odbori orientirali pri ustanavljanju teh zavodov preveč le na organizacijsko izvedbo. Menili so, da je poglavitna naloga prosvetno-pedagoške službe organizacija nadzora nad delom učiteljev pri izvajanju učnega načrta in predpisov — vse premalo pa so upoštevali vsebino, funkcijo in naloge zavoda na področju vzgo-

manjkanje kvalificiranega kadra za ta področja šolstva in dejstvo, da za te ustanove niso mogli sistematizirati delovnih mest.

Potegnimo črto — kakšen je seštevček? Informacija republiškega sekretariata za šolstvo, ki podrobno analizira prosvetno-pedagoško službo v naši republiki, pravi med drugim, da večina od 22 zavodov ni mogla uspešno opraviti nalog pri uresničevanju šolske reforme, k čemer je v precejšnji meri »pripomogla« nepopolna organizacija zavodov, njihova neprimerna struktura in šibka kadrovska zasedba. Kasneje se je združilo nekaj zavodov, ki so delovali v eni oziroma dveh občinah, tako da imamo sedaj 17 zavodov.

Samostojne zavode so ustanovili v idrijski in ajdovščinski občini. Pomanjkljivosti teh zavodov

Dan upraviteljev in druga »pedagoška sobota« v Celju

V mesecu decembru je zavod za prosvetno-pedagoško službo v Celju organiziral dan upraviteljev in pedagoško soboto, ki je postala že tradicionalna oblika vsakoletnega stika celjskih prosvetnih delavcev z najvidnejšimi pedagoškimi teoretiki.

Naša gosta in hkrati predavatelja sta bila v teh dneh univerzitetna profesorja dr. Vlado Schmidt in dr. Stanko Gogala. Prof. dr. Stanko Gogala je spregovoril vsem upraviteljem šol in vzgojnih zavodov o nujnosti in pedagoški moči prave vzgojiteljeve osebnosti. Poslušalci so se ob predavateljevih besedah globoko zamislili, saj je v plastičnih in analitičnem načinu podajanja vsakdo lahko našel sebe, svoje pedagoške vrline in tudi pomanjkljivosti. Vsakodnevni problemi od drobnih organizacijskih do čisto težkih finančnih, s katerimi se ubadajo upravitelji po šolah, so

bili za kratek čas potisnjeni v ozadje, v zavest pa je živo stopilo vprašanje, ob katerem bi se morali prosvetni delavci le večkrat ustavljati.

Mnogo upov na izboljšanje materialne situacije šol in tehničnih misli za perspektivno reševanje problemov šolstva II. stopnje sta v diskusiji doprinesla tudi naša gosta podpredsednika okrajne skupščine Celje tov. Milena Slif-terjeva in predsednik SZDL za okraj Celje tov. Jože Marolt. Prosvetni delavci zelo cenimo njuno osebno prizadevanost in prizadevanost pri poudarjanju pomena vzgojnega dela in pri iskanju enakovredne pozicije šolstva z drugimi družbenimi dejavnostmi.

Program »pedagoške sobote« je naslednji dan izpolnil dekan filozofske fakultete prof. dr. Vlado Schmidt. »Oris pedagoške metodologije« je bilo miselno zelo zahtevno predavanje. V 5-urnem

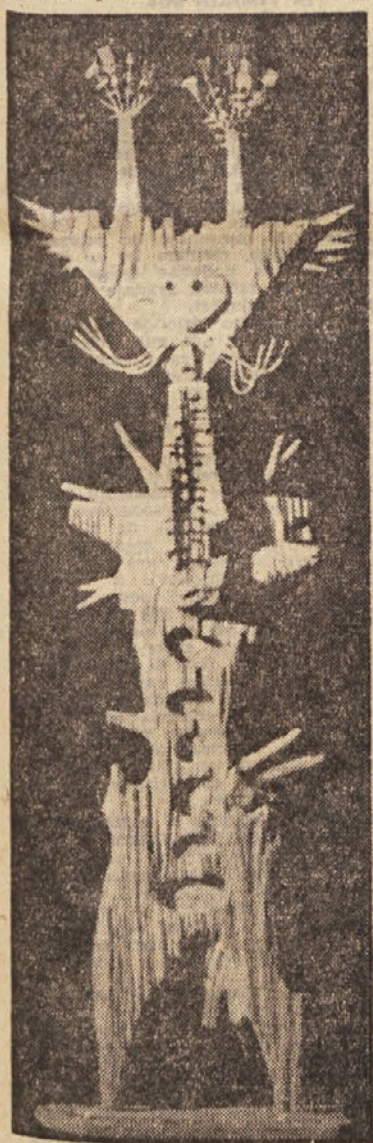
zgoščenem in zelo sistematičnem prikazu nekaterih najvažnejših dognanj smo našli v strnjeni obliki odgovore na mnoga vprašanja, ki so le v fragmentih raztreseni po pedagoški literaturi. Avditorij, ki so ga sestavljali prosvetni delavci celjskega okraja od predstavnikov šolskih vodstev in vzgojnih ustanov do najmlajših učiteljev z nerazvitih in podružničnih šol, je bil z izvajanjem zelo zadovoljen, saj je preko žive besede hitro prodrl do pomembnih spoznanj o nekaterih, trenutno najbolj aktualnih problemih naše pedagoške teorije.

Celjski prosvetni delavci se zavedajo skoposti odmerjenega časa, ki ga imata tovariša predavatelja pri obilici odgovornih nalog na razpolago. Zato se toliko bolj vrednotimo njuno prisotnost med nami s tihim upom, da se bosta našemu vabilu še kdaj odzvala.

Vika Kavčič

Razstava Franceta Miheliča

Razstava Franceta Miheliča v ljubljanski Mestni galeriji (Mestni trg 5) je po svoji vsebini izjemna. V razstavnih prostorih so razvrščene Miheličeve risbe ter lutkovne scene in lutke. Redkokdaj se ponudi prilika, da bi na

France Mihelič: Kurent

razstavi lahko vzporejali umetniške risbe ter plastične lutkovne in scenografske variacije na isto temo. France Mihelič je pripravil za petnajstletnico lutkovnega gledališča v Ljubljani izredno dodelano in funkcionalno scenografijo, ki doseže svojsko skladnost z Maeterlinckovo »Sinjo ptico«. Seveda je Mihelič uporabil bogat opus svojih grafik in risb iz obdobja nekako 1950-1963, ter je bogat sanjski in fantazijski svet zavestnega in podzavestnega doživljanja prenesel na lutkovni oder. S tem, da se je likovno oddaljil od Maeterlinckovega transcendentalnega sveta in že nekoliko historične osnove, je tako likovno kot miselno posodobil odrske elemente, ne da bi pri tem v jedru prizadel Maeterlinckovo pravilnico igre. Sanjski in podzavestni svet Miheličevih vizij bo dal igri pristen umetniški odraz sedanjega časa, seveda tako pristno in z naravno intenziteto, kot razodeva prekipevanje osebni doživljajski svet umetnika. Tako razstava je izredna prilika za šolnika in šolsko mladino, saj se zlepa ne ponudi prilika, da bi mogli primerjati dvojno delo umetnika na isto temo.

»Ker si prinesla lepo spričevalo domov, imaš lahko veselo počitnice...«

V občini Ljubljana-Center nad milijardo za osnovno dejavnost šol

Predlog gospodarskega in družbenega razvoja občine Ljubljana-Center v 1964. letu govori podrobneje tudi o šolstvu, ki zavzema v tej občini pomembno mesto med družbenimi službami.

Dolgoročni program predvideva tako smer razvoja šolstva, ki ustreza specifičnim potrebam v tej — eni izmed petih ljubljanskih mestnih občin. Samoupravni organi komune se zavedajo, da je (ob poklicnem in družbenem udejstvovanju staršev) družba dolžna v znatni meri razbremeniti starše v njihovi skrbi za varstvo, izobraževanje in svobodno aktivnost otrok.

V okviru programa za razvoj

šolstva predvideva ta predlog (za leto) milijardo sto milijonov din sredstev za osnovno dejavnost šol ter več kot pol milijarde za investicije.

Računajo, da se bo povečalo število oddelkov, ki imajo enozimski pouk od 43 na 90, kar pomeni, da bo ob koncu prihodnjega leta zagotovljen takšen pouk več kot tretjini osnovnošolskih otrok. Tako povečanje zmogljivosti bo omogočilo tudi povečanje števila varstvenih oddelkov. Zdej je v varstvenih oddelkih osnovnih šol zajeto 7,9 odstotkov otrok, ob koncu leta pa bodo zagotovili takšno varstvo 1000 otrokom (ali eni šestini osnovnošol. otrok). S tem se v tej občini naglo približujejo enozimskemu pouku na osnovni šoli, pa tudi k cilju — celodnevni skrbi šole za otroke.

Predvidena je razširitev šolskih zmogljivosti, in sicer z nadzidavo osnovne šole na Ledini, z dozidavo osnovne šole Toneta Tomšiča ter osn. šole na Prulah. Del investicijskih sredstev bodo porabili tudi za dokončno ureditev zavoda za glasbeno in baletno vzgojo.

Za leto predvidevajo uvedbo obvezne mlečne pijače za vse osnovnošolske otroke in dijake obeh gimnazij, za to pa bodo porabili okoli 70 milijonov din. Tako bodo v tej občini zagotovili načrtno izravnano v načinu otroške prehrane.

V osnovne šole uvajajo delovna mesta za socialne delavce, ki bodo v sodelovanju s pedagogi,

starši in občinskim centrom za socialno delo pomagali reševati razne socialne probleme pri vzgoji otrok.

Kot smo že poročali, je občina Ljubljana-Center začela pred nedavnim prva v naši državi uvajati obvezen pouk smučanja v obliki šole na snegu. Pravijo: enotedenski smučarski tečaj v gorski počitniški bazi Gorje na Bledu naj bi postali obvezen del učnega načrta za sedme razrede osnovnih šol.

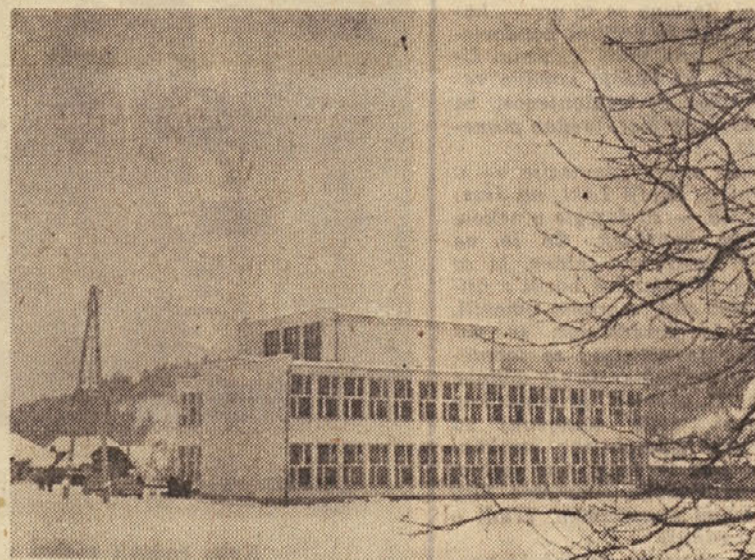
Varstvo otrok je tesno povezano z razvojnim programom šolstva, vzporedno s tem pa se odvija tudi varstvo predšolskih otrok. Po predlogu družbenega plana bodo letos dokončali adaptacijo varstvene ustanove v krajevni skupnosti Poljane, izdelali načrt za gradnjo varstvene ustanove v Vodmatu itd. V okviru skrbi za otroke sodijo tudi razširitve počitniških baz v Savudri-

ji in v Gorjah. Počitniška baza v Savudriji bo končana po programu v prihodnjih letih, vendar bo že letos lahko sprejela na letovanje najmanj 500 otrok.

Na področju otroškega varstva bodo morale krajevne skupnosti vložiti več skrbi za urejanje manjših varstvenih ustanov za predšolske otroke. S svojimi delovnimi programi bodo zagotovile proučevanje vseh možnosti na svojem območju, na tej osnovi pa bodo (v sodelovanju s hišnimi sveti) urejale manjše prostore za bivanje otrok, delavnice, igralne sobe itd.

M. K.

Dopisujte
v
»Prosvetnega
delavca«

Nova šola v Smartnem pri Litiji

Šolski sistem v Demokratični republiki Nemčiji

Šolstvo v Demokratični republiki Nemčiji se je po drugi svetovni vojni razvijalo v skladu s procesom demokratizacije, ki se je med drugim izražalo tudi v enotnem sistemu izobraževanja. Takšna družbena orientacija je bila mogoča predvsem zato, ker je osemletna vzgojna in izobraževalna sredina, ki je bila ustanovljena v drugi polovici leta 1945, je pripravila zakon o demokratični izobrazbi, ki je bil do konca leta 1946 sprejet v pokrajinskih parlamentih vseh dežel pod sovjetsko vojaško upravo. Zakon je formuliral principe državnosti, svetovljanstva in enotnosti šolskega sistema ter znanstvenosti pouka.

Bistveni elementi demokratične šolske reforme leta 1945 in njene nadaljnje dopolnitve so bili v tem, da iz šol prežene ideje militarizma, fašizma in antikomunizma, vodilje vsega takratnega izobraževanja, vanje pa vnesejo demokratični antifašistični in znanstveni duh. Izraz teh stremiljenj je bil med drugimi ukrep, s katerim so 90 % učiteljev iz časov Hitlerjevega rajha odpovedali, njihova mesta pa so prevzeli nekompromitirani ljudje najrazličnejših poklicev.

Nižjo stopnjo enotnega sistema izobraževanja so tvorili otroški vrtci, ki pa za otroke niso bili obvezni. S 6. leti so se otroci vključili v obvezno osemletno osnovno šolo, ki je tvorila osnovno za vse nadaljnje vzgojno-izobraževalne institucije.

Leta 1949 je bila ustanovljena Demokratična republika Nemčija. Ustvarjeni so bili pogoji, ki so v nadaljnjem razvoju družbenega življenja omogočili prehod od antifašistično demokratične ureditve k izgradnji socialističnih temeljev. Takšna usmerjenost je povzročila adekvatno preorientacijo tudi na področju šolstva.

Vzporedno s postavljenimi zahtevami o prehodu k dolgoročnemu gospodarskemu planiranju so postavili že naslednje leto zahtevo po dvigu izobrazbene ravni vsega prebivalstva, s tem pa tudi zahtevo po novem tipu šole — po desetrazredni šoli. V šolskem letu 1950/51 so odprli približno 100 tovrstnih šol z nalogo, da v skladu s potrebami 5-letnega načrta usposobijo ustrezne srednje kadre za gospodarstvo in upravo. V tem času pa desetrazredne šole niso bile obvezne za vse učence, saj je bila v veljavi še osemletna šolska obveznost. Zato jim tudi niso posvečali dovolj pozornosti vse do leta 1956, ko je bil sprejet sklep o pospešenem ustanavljanju 10-razrednih šol in o uvedbi političnega pouka v 9. in 10. razrede. Navedeni sklep pa

so v praksi v celoti realizirali šole s šolskim letom 1958/59, ko so uvedli tako imenovani delovni dan v socialistični proizvodnji, povezan z novim predmetom »uvajanje v socialistično proizvodnjo v industriji in kmetijstvu«. Osnovna ideja navedenih ukrepov je bila, šolo čim tesneje povezati z življenjem, a pouk s proizvodnim delom.

Po sklepu 4. zasedanja centralnega komiteja enotne delavske partije Nemčije (ZK SED) je bila šolska obveznost podaljšana za vse otroke na deset let. Namesto naziva »osnovna šola« je šola dobila uraden naslov, ki ga ima še danes: splošno-izobraževalna politična desetrazredna višja šola (Allgemeinbildende polytechnische zehnklassige Oberschule), ali kakor jo krajše imenujejo — višja šola (Oberschule) in daje osnovno izobrazbo, na kateri je grajen ves nadaljnji izobraževalni sistem.

Notranja struktura te šole se deli v dve stopnji, in sicer v nižjo, ki jo sestavljajo razredi od I. do IV. z razrednim poukom, in višjo stopnjo od V. do X. razreda s predmetnim poukom.

V prvih dveh razredih je po 6, v 3. in 4. razredu pa 7 predmetov, v naslednjih razredih njihovo število narašča do 14 predmetov v 9. in 10. razredu. Da bi si ustvarili podoben o razdelitvi ur med posameznimi predmeti, naj navedemo globalno število ur,

ki jih ima učenec v desetih letih šolanja. Na prvem mestu je materinski jezik z literaturo s 3.154 urami. Pripominjam, da je v 1. ta fond ur v nižjih razredih vključeno tudi domoznanstvo, ki v predmetniku ne nastopa kot samostojen predmet. Sledi matematika z 2.128 urami, ruščina in telesna vzgoja s po 912 urami, fizika in proizvodno delo s po 570 urami, biologija ima 494 ur, kemija 456 ur, zemljepis in zgodovina imata po 478 ur, glasba 380 ur, ročne dejavnosti in risanje po 342 ur, tehnično risanje in šivanje imata po 76 ur, državoznanstvo 114 ur, astronomija pa 38 ur. Šolsko leto ima 38 delovnih tednov ali 226 delovnih dni (vključno 4 dni za šolske izlete in ekskurzije). Od tega je za obdelavo učne snovi določenih 30 tednov, ostalih 8 tednov pa uporabijo učitelji za ponavljanje in utrjevanje snovi.

V vseh šolah je obvezen tuji jezik ruščina, ki se je učenci pričnu učiti v 5. razredu, razen v šolah s tako imenovanim podaljšanim poukom ruskega jezika, kjer se ga pričnu učiti že v 3. razredu, razen tega pa je število tedenskih ur ruskega jezika od 6. razreda večje od normalnih šol. Posebne oblike šol v obveznem šolstvu so še otroške in mladinske športne šole (trenutno jih je 22) in pevsko-glasbene šole, ki imajo ob znižanju ur pri posameznih predmetih močnejše kvotirane ure predmetov, na katerih je poudarek. Leta 1958 so začeli razvijati poseben tip obveznih šol, tako imenovane dnevne šole, v katerih je dopolnilne pouk, v popoldanskem času pa imajo v različnih dejavnostih s posebnimi oblikami in s specifičnimi metodami organizirano vzgojno in pedagoško delo. Specialno

usmerjenost pri svojem delu imajo podeželske šole (Landschule), v katere se vključujejo tudi učenci višjih razredov podružničnih šol. Organizirane so kot vse ostale obvezne šole, le da ima v njih veliko vlogo kmetijska proizvodnja, h kateri je usmerjeno celotno vzgojno izobraževalno delo.

Posebna oblika organizacije celodnevne vzgojne in izobraževalne dejavnosti so še zavetišča (Hort), ki so, kjer obstajajo, sestavni del obvezne šole, ali pa so v šolah organizirane sobe za domače naloge, kjer so učenci pod nadzorstvom učiteljev, v času, ko so starši v službi. Ves vzgojno-varstveni sistem je izredno široko razvejan.

Na desetletno obvezno šolo navezujejo poklicne šole za usposabljanje različnih poklicev. Trajajo 2 ali 3 leta, pač glede na zahtevnost poklica. Med triletnimi poklicnimi šolami so specialni razredi. Učenci teh razredov opravljajo po zaključku šolanja maturo, v ostalih poklicnih šolah pa teh izpitov ni.

Možnost nadaljnega študija na strokovnih šolah (šole, ki so v rangi fakultet), na visokih šolah ali fakultetah imajo poleg absolventov omenjenih poklicnih šol tudi absolventi dvanajstrednih splošnoizobraževalnih političnih višjih šol, ali kakor jih krajše imenujejo »podaljšane višje šole«. Vanje se vpisujejo učenci po končanem 8. razredu višje šole.

Kar je posebej karakteristično za to vrsto šol, je njihova diferenciacija v tri smeri (trifurkacija). V prvi skupini so šole, ki imajo smer novih jezikov (imenujejo jih A-smer), druge imajo naravoslovno matematično smer (Nadaljevanje na 2. str.).

Priznanje mladim glasbenikom

Pretekli teden je bil v Ljubljani prvi koncert solistov Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani. Na tem večeru se je v veliki dvorani Slovenske filharmonije predstavilo pet mladih umetnikov-solistov na klavirju in violini. Ob spremljavi orkestra zavoda so z uspehom izvajali skladbe L. van Beethovna, F. Mendelssohn-Bartholdyja in M. Brucha. Dirigiral je prof. Vinko Sušteršič.

Pri izvajanju skladb so pokazali mladi glasbeniki solidno tehniko, nekateri pa prav preseñljivo igro. Dolgotrajen aplavz občinstva ni pomenil le priznanja njihovi nadarjenosti, ampak tudi resnosti in zavzetosti, ki jo kažejo pri svojem študiju. M. K.

Predavanje v ljubljanskem pedagoškem društvu

V okviru ciklusa informativnih predavanj o šolstvu in raznih pedagoških vprašanjih v drugih državah, ki ga organizira ljub-

ljansko pedagoško društvo, je bilo 9. januarja v šoli Toneta Čudarja v Ljubljani predavanje »Šolski sistem v Vzhodni Nemčiji in nekatere metodne posebnosti v njenih osnovnih šolah«. Pripravil ga je samostojni svetnik republiškega sekretariata za šolstvo Miro Lužnik.

M. Lužnik je v svojem predavanju nazorno prikazal razvojno pot šolstva od I. svetovne vojne do danes, podrobno pa je tudi predstavil šolski sistem na vzhodno nemških šolah.

Po predavanju smo zvedeli v razgovoru s predavateljem še nekatere zanimivosti o kulturnem življenju v tej državi, o življenju tamkajšnjih prosvetnih delavcev ter o šolah, ki so sicer mnogo manj reprezentativne od naših, zato pa je v njih dvozmenski pouk že stvar — preteklosti... M. K.

Novi šolski poslopji v Smartnem pri Litiji in v Radečah

Zadnje dni pred novim letom je dobilo Zasavje dvojico novih šolskih poslopji, in sicer v Smartnem pri Litiji in v Radečah pri Zidanem mestu. V obeh krajih je bil že dalj časa zaradi pomanjkanja učilnic troizmenski pouk, zaradi neprimernih prostorov pa je trpela tudi kvaliteta pouka. V Smartnem pri Litiji je potres v maju tako poškodoval že staro zgradbo šole, da so v njej prepovedali pouk in so morali urediti v kraju zasilne učilnice. Omeniti velja, da so del sredstev za gradnjo obeh novih šol prispevali tudi kolektivi delovnih organizacij, tako v Smartnem pri Litiji predvsem kolektiv Industrije usnja Smartno, v Radečah pa kolektiv Tovarne dokumentnega in kartnega papirja Radeče.

Ob otvoritvi so v Radečah pri Zidanem mestu v šolskem poslopiju odkrili tudi doprni kip domačina-borca Marijana Nemca, po katerem se šola tudi imenuje. M. K.

Novice iz drugih republik

VEDNO MANJ IZREDNIH STUDENTOV

Analize kažejo, da izredni študij pri nas še nima točno določenega statusa, pa tudi, da je v stagnaciji. Dejstvo je, da pogosti za učinkovitost tega sistema niso uresničeni. Ugotovljeno je, da niso niti v okviru samih fakultet izkoriščene vse možnosti in oblike dela z izrednimi študenti. Tako so npr. zaradi nerešenega financiranja izrednega študija nezadostno organizirani dopisni kurzi, popoldanski pouk, specialne vaje idr.

Posledica tega so prav gotovo tle rezultati: na pravni fakulteti v Zagrebu je bilo v šol. letu 1961/62 vpisanih v prvem letniku 884 izrednih študentov, od teh pa se jih je lani vpisalo v drugi letnik le 117. In še podatki z ekonomske fakultete: v predlanskem šolskem letu so se vpisali v prvi letnik 1003 izredni študenti, v drugi letnik pa jih je prišlo le 115.

V šol. letu 1959/60 se je (skupno) vpisalo v prve letnike vseh fakultet zagrebškega vseučilišča 1470 izrednih študentov, od teh pa se jih je lani vpisalo v četrti letnik le 76. Značilno je, da je vedno manj tudi na novo vpisanih študentov.

Izredni študij so uvedli že 1947., in sicer na zagrebški ekonomski in pravni fakulteti. Pred nekaj leti pa tudi na ostalih. Dosele so ukinili tovrstni študij na medicinski, farmaceutski, veterinarski in še na nekaterih drugih fakultetah. Do večjih težav je prišlo v šolskem letu 1961/62, ko je večina fakultet uvedla šolnino, ki so jo morali plačevati študenti sami, ali pa podjetja ali ustanove, v katerih so zaposleni. Za zdaj še niso uvedli šolnine na pravni in prirodoslovno-matematični fakulteti, na visoki upravni ter visoki gospodarski šoli. (Verjetno bodo kmalu uvedli šolnino tudi v teh šolah.)

Za to, da je šolnina precejšen destimulativ, govore tudi sredstva, ki jih morajo plačevati izredni študenti posameznih fakultet. Na arhitekturi, geodetski in gradbeni fakulteti šolnina znaša 10.000 din na leto, na drugih visokosrednjih fakultetah pa od 30.000 do 100.000 din. Med vzroki, ki zavirajo izredni študij, so tudi kvalifikacijski izpiti in pa — kar je verjetno še večja ovira — preobremenjenost teh študentov. Upoštevati je treba, da opravljajo študenti, ki so vpisani v študij, da v ustanovah in podjetjih, kjer delajo, največkrat ne najdejo razumevanja.

OKROG TRI MILIJARDE ZA IZGRADNJO FAKULTET IN VISOKIH ŠOL

Na januarju seji IS SR Hrvatske so razprli o sedmih republiških, negospodarskih skladih, ki jih bo v kratkem obravnaval (in sprejel njihov program) sabor.

Program šolskega sklada predvideva za več kot 3,5 milijarde din dotacij za dejavnost srednjih in nekaterih drugih šol, oziroma da naj se določi 2,8 milijarde za investicijska dela. S temi sredstvi bodo dogradili več objektov za fakultet in druge visoke šole. Del sredstev (130 milijonov) bo prispevala republika, medtem ko so namenili 330 za podobne druge objekte ter za zatek gradnje nekaterih novih fakultet.

Za znanstveno delo je namenil republiški sklad 1,86 milijarde, od tega 911 milijonov za financiranje znanstveno-raziskovalnega dela na področju matematike, fizike, družbenih in drugih ved. Sklad bo prispeval 54 milijonov za dograditev in zaključna dela 14 institutov in znanstveno-raziskovalnih ustanov, za raziskovanje več kot sto novih del sredstev pa je predvidenih tudi tem aktualnih za gospodarstvo.

Na seji so ugotovili, da bi potrebovali trikrat več sredstev za kreditiranje študentov, kot je predvidenih (333 milijonov). Poudarili so, da več kot 300 milijonov bodo lahko kreditirali manj kot 2000 študentov s povprečno 12.000 din mesečno.

Člani izvršnega sveta so opozorili, da je treba določiti merila glede na to, v kakšne namene bodo vložena sredstva. Poudarili so, da naj bi pri tem odločala predvsem družbena upravičenost, pa tudi pripravljenost in zmogljivost zainteresiranih komun ter ostalih družbenih faktorjev, da prispevajo del finančnih sredstev.

GLASBENI CENTER V SARAJEVU — POMOC UČITELJEM

Pred dobrimi tremi meseci je začel delom Glasbeni center v Sarajevu, ki ga je ustanovil republiški »Savjet« družstava za brigo o djeci. Glavna naloga tega centra je, da pomaga učiteljem glasbene vzgoje in jih oskrbuje s potrebnim materialom.

Center je izbral že več kot dvesto pesnikov instruktivne glasbe, ki so na voljo učiteljem. Leti lahko naroče pri centru tudi posnetke glasbe, ki jo žele poslušati. Za 50 minut posnete glasbe mora plačati naročnik 500 din, obenem z naročilom pa mora poslati tudi odgošča nima tega traku, ga lahko narvarjajoči magnetofonski trak. Če roči pri centru (zanj pa mora plačati 5000 din).

V naročilu je treba natančno določiti, koliko minut glasbe zahteva naročnik ter ime skladatelja in natančen naslov skladbe. Posneto glasbo dobi naročnik v osmih dneh. Glasba, ki jo prename glasbeni center, je samo za poučne namene, za delo v razredu (oddelku šole). Uporabo glasbe izven oddelka mora prijaviti učitelj posvetovalnici malih avtorskih pravic.

Magnetna glasbena centra je vedno bolj bogata. V prvi polovici šol. leta 1963/64 so razširili tudi dejavnost centra: povedali so krog sodelavcev, ki pišejo komentarje h glasbenim delom in dajejo navodila učiteljem za delo v razredu. Ena izmed nalog centra v letošnjem šolskem letu je tudi zbiranje in urejanje materiala za zbirko otroških pesmi za otroški zbor, kakor tudi za delo v razredu. V načrtu imajo še zbiranje fotografij, ki jih bodo zbrali v silkovnih glasbenih instrumentov in drugo.

3000 UČITELJEV PREMALO

Kot poudarjajo v BiH, bodo morali učitelji z reševanjem problematike učiteljske in njegove reforme. Pravilo, da je treba opustiti dosedanje tradicije, ko so od časa do časa podaljševali ali pa skrajševali šolsko obveznost učiteljskega, ter da bo treba rešiti ta problem za daljše obdobje, ne pa le za tri ali štiri leta.

Statistika kaže, da bi potrebovali danes v BiH še 3000 učiteljev, medtem ko se je letos vpisalo na učiteljske v tej republiki 6273 dijakov. To pomeni, da bodo imeli čez štiri leta več kot 5000 novih učiteljev, s čemer bo rešeno kadrovsko vprašanje za prihodnost.

Direktor: Predsednik:

ŠOLSKI LIST IN NJEGOVA LITERARNA VREDNOST

Nov učbenik: Turistična geografija

Malo je del, ki smo jih tako težko pričakovali kot turistično geografijo, ki je izšla v okviru gospodarsko-komercialne knjižnice geografa V. Bračiča. Manjkal nam je prepotreben učbenik za vse tiste šole, na katerih proučujemo ekonomsko in turistično geografijo. Ta naj bi dajal osnovno pri oblikovanju in nadaljnjem razvoju te pri nas relativno nove zvrsti, ki se je izločila iz ekonomske geografije. Učbenik pa je nujno potreben tudi za našo turistično javnost in za organizacije pri planiranju kompleksnega turističnega razvoja posameznih pokrajin, krajev in regij, kakor tudi pri načrtovanju izletov doma in v tujini.

Knjiga v začetku obravnava in tolmači pojem turistične geografije, nato sledi poglavje o prostornosti pogojenih činiteljih za razvoj turizma, poglavje, ki zajema prirodne ali objektivne ter druž-

bene ali subjektivne činitelje. Nadalje sledijo poglavja o turističnih krajih in turističnih območjih z vsemi najpomembnejšimi turističnimi objekti, ki bi si jih v tujini morali ogledati. Na koncu je najobsežnejše poglavje, ki obravnava turistično geografijo v naših republikah; najprej prikazuje vse naravne družbeno-ekonomske in kulturne značilnosti vsake republike, ki vplivajo na turizem in nato prehaja na posamezne pokrajinske enote in njihova turistična območja z najnovejšimi podatki o najpomembnejših turističnih krajih in objekti.

Knjiga je opremljena s skicami, slikami in kartami, pisana v jasnem in živem slogu ter jo priporočamo vsem šolam, ustanovam in organizacijam, ki imajo stik s turizmom in turistično geografijo.

Z. Kumar

»Pedagoški rad« št. 9-10

Uvodni prispevek v dvojni številki časopisa za pedagoška in kulturno-prosvetna vprašanja »Pedagoški rad« prikazuje razvoj pedagoškega gibanja, ki je nastalo v 80 in 90 letih 19. stol. v Evropi. To gibanje, ki je bilo nekakšen boj za vzgojo umetnosti, se je pojavilo kot odpor proti mehanizirani industriji in njenim posledicam v buržoasni družbi.

Avtor članka dr. Mihajlo Ogričević govori tudi o glavnih mislih in pristaših tega gibanja (ob koncu sestavka pa posebej navaja literaturo). Rubrika »Didaktika in metodika« nas seznani z interpretacijo Krajevčeve poezije (»Jedan pristup Krajevčevu«), ki jo je napisal Jozef Skok. Edo Vajntah opozarja v svojem članku »Prvi dnevi« na pomembnost postopnega uvajanja otroka v šolske obveznosti in razgrinja načrt dela za prvih šest dni v šolskem letu. Razmišljanje o motivaciji pri pouku telesne vzgoje je prispevala Vera Romančič.

Sestavki v rubriki »Izmenjavanje izkušenj«: koristnost tekmovanja pri pouku (Mira Peteh), predlogi k metodiki pri pouku likovne vzgoje (Tomislav Dugonjč), Rodoljub Milic piše o psihološki znanstveni skupini, ki so jo uvedli (kot posebno obliko) v gimnaziji »Miloš Pavlovič« v Arandjelovcu.

S knjižne police

Mariborska založba »Obzorja« je pred kratkim izdala sledeče nove knjige:

France Onič: Iz vrhov ljubezni — To je Oničeva tretja pesniška zbirka, zreła, poglabljena, do kraja izpeta lirika, iz katere diha resignacija in melanholija. Pesnik s plemenitim, humanim pogledom motri svet in življenje okrog sebe in se skuša po svoje vesti, občudujoč naravo. Zbirka je razdeljena v tri dele: v ljubezenskem ciklu dominira motiv odpovedi, preveva pa jo toplota in pristen erotični žar; v drugem delu je pesnik tenko prilihljal današnjim problemom in jih domiselno izrazil s pesniško subtilnostjo in svežino; tretji, najobsežnejši in najpomembnejši del zbirke, obsega osebno izpovedno tematiko. Te zlahtne, čustveno široko dimenzionirane pesmi, ubrane na srebrne strune otožne lirike, so čudovito lepe izpovedi o življenju in zemlji.

Jozef Čučha: Okameneli smehljaji — Izredno zanimiv slikarjev dnevnik, ki bralca popelje v daljne dežele — v Burmo, Tajsko, Indonezijo in Kambodžo. Srečujemo se s civilizacijo in kulturo teh dežel, ki jih vsemaloznamo. Avtor iz drobnih delov sestavi en trik, zapleten in čudovit mozaik azijskega jugovzhoda, del prostiranja med indijo in Kitajsko. Razgibano in duhovito napisana knjiga nas seznani s preprostimi domačini, s priseljenci, z zanimivimi izobraženci raznih narodnosti, s svojestransnimi verskimi obredi, s prelestnimi templji, zlatimi bliscu. Mojster čopke je tudi z besedami znal čudovito naslikati (barvito vzhodnjaško vsakdanjost in pričrati svojevredno lirčno lepoto zelenih riževih polj, prostornih rumenih planjav z zasneženimi gorami v ozadiju. In vrvečo množico slikovite oblačil, tesne, vegaste ulične bede, pestrost bazarja, pa zadržano lepoto v tistih predelih mesta, kjer v četrti vil in bungalov domujejo bogatini.

Zanimivo knjigo je bogato ilustriral avtor.

Jan Heinz Jahn: Skozi afriška vrata — Pozornost vsega sveta je usmerjena k črnemu kontinentu, ki se prebujal. Vendar pa je premalo vemo o čustvovanju, miselnosti, segah in navadah tamkajšnjih ljudstev pa o novofriški kulturi sploh. Kogar vse to zanima, bo našel prav hvaležno branje v knjigi: Skozi afriška vrata, katere avtor je duhovito razgledal in svojevrstno problematiko o kulturi mladim, komaj osvobodjenim afriških držav. Pisec je s koletem potoval po raznih afriških deželah, se družil z domačini, se hranil po afriško... Svoje višje in spoznanja je zapisal v zanimivem potopisu, kjer živahno razgleda o afriški kulturi, civilizaciji pa o tradicionalni povezanosti ljudi s svojim plemenom. Avtor pripoveduje nazorno, napeto, duhovito in zabavno, bralca pa spozna zanimivo preteklost, aktualno problematiko in svetle perspektive raznih afriških dežel. Knjigo je prevedel Peter Kolar.

Andre Maurois: Obdobja v ljubezni — Avtor je akademik — blesteče literarno ime, ki se je uveljavil kot plodovit romanopisec, biograf, esejist in zgodovinar. V tej zanimivi knjigi z zapleteno psihološko problematiko prav filigransko razgleda in analizira najrazličnejše odtene ljubezni in duševne stiske glavnih junakov: Filipa Marceneta, ki je doraslel v patriarhalni družini bogatih tovarnarjev, v zadržani, čustveno hladni atmosferi in Isabelle, ki je kot druga njegova žena morala prebrskati razne težave in prečisti svojo ljubezen v ognju trpljenja in plačnih ljubeznivosti. Knjiga obsega dva dela: v prvem opisuje svojo ljubezen Filipa, v drugem pa Isabelle. Dognano literarno delo, napisano v prvi osebi, izven kot skena izpoved prefinjenega clovetka. Mauroisov slog je izbrusen, poduhovljen, poln odlik, ki značilo francoskega duha. Roman je prevedel Filip Kalan.

Gema Hafner

Ksaver Meško

Se nedavno smo brali obiskovalčev besedo o njem. Letos bi moral praznovati devetdesetletnico. Pa ga je prehitela smrt.

Vse življenje je ostal zvest slovenski domaciji, domači besedi, čeprav so ga kot zavednega Slovenca, prosvetitelja in pisatelja pestile trde življenjske preizkušnje in preganjanja s severnih meja. Kako je ljubil Koroško in njene ljudi, prepogosto izpostavljene lakotnemu tujcu, pove marsikatera Meškova povest, drama ali črtica.

Neutrudna pisateljska roka je darovala množično literarno delo, bila so priljubljena zlasti med obema vojnoma, ko so ga tudi dosti prevajali v razne jezike. Ponekod se mu pozna pridih naturalizma, pozneje pa mu je bližji kanec simbolizma, ki se prilaga lirčnemu izrazu. S svojim idealizmom je Meško hotel optimistično vplivati na bralca. Lep delež svojega literarnega dela je posvetil mladini. Meškovo leposlovno delo daje podobo nekega časa, nekdanjih tegob in preizkušenj, kos tistega sveta, ki ga je pisatelj z njemu lastnim humanizmom upodobil kot iskren odraz lastnih preizkušenj.

Nove knjige

Poskusi in učni pripomočki za pouk naravoslovnih ved v osnovni šoli

redu ali pri skupinskih vajah. Zato naj bi učitelji izbirali poskuse, ki bi lahko opravili s preprostimi, lahko dosegljivimi napravami. Pomanjkanje tovarniško izdelanih učnih pripomočkov ne sme biti vzrok, da ne bi eksperimentirali.

K pouku naravoslovnih ved spadajo tudi ekskurzije in ogledi. Take ure, opravljene pri ogledu traktorskih in drugih poljedelskih postaj, v mehanični delavnici, v elektrarni, na železniški postaji, ob jami za gašenje apna, v opekarni, v kamnolomu, v vinogradu, na polju ipd. so včasih boljše kakor najbolj organizirane učne ure v razredu ali

laboratoriju. Za vse to delo daje knjiga koristne napotke učiteljem naravoslovnih predmetov in tehnične vzgoje. V I. poglavju je nekaj napotkov za poučevanje osnov splošnega naravoslovja. Sledi 16 poglavij, kjer je zbranih nekaj 800 poskusov iz fizike, kemije, biologije, astronomije in mineralogije. V 18. poglavju je nekaj koristnih navodil za učitelje.

Knjiga je pod pokroviteljstvom Unesca izšla že v velikem številu prevodov. Napisal jo je I. P. Stephenson, predavatelj naravoslovja v Šoli mesta Londona. Slovenski prevod je izdal Zavod za napredek šolstva SRS v založbi Mladinske knjige. S. U.

»Uspele oblike vzgoje in varstva otrok v krajevni skupnosti«

Otroško varstvo je sestavni del splošnih prizadevanj za uspešen vsestranski razvoj mladine, za nove družbene odnose in za izboljšanje življenjskih razmer delovnih ljudi. Zato se mora razvijati vzporedno z družbenim napredkom. To varstvo vključuje tudi vzgojo... — je zapisano med drugim v uvodu knjige »Uspele oblike vzgoje in varstva otrok v krajevni skupnosti«, ki jo je pred časom izdala Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Uvodno poglavje nas seznani s tremi vprašanji. Najprej osvetljuje vpliv vzgojnega dela v vzgojnovarstveni ustanovi na razvoj otrokove osebnosti, nato pa opozarja na pomen organiziranega prostega časa ter poudarja, da je potrebno usmerjati dejavnost otrok in mladine v prostem času.

V nadaljevanju nam avtorji predstavljajo vse oblike organiziranega varstva otrok — od dela v vzgojnovarstveni ustanovi do letovanj. V tem okviru se srečamo tudi z nekaterimi zgledi: s tem, kako je organizirano otroško varstvo v bloku »Kompasa«, s tem, kako organizira osnovna šola Frana Levstika dnevno varstvo za najpomembnejše učence itd. Zanimivo in skrbno je različ-

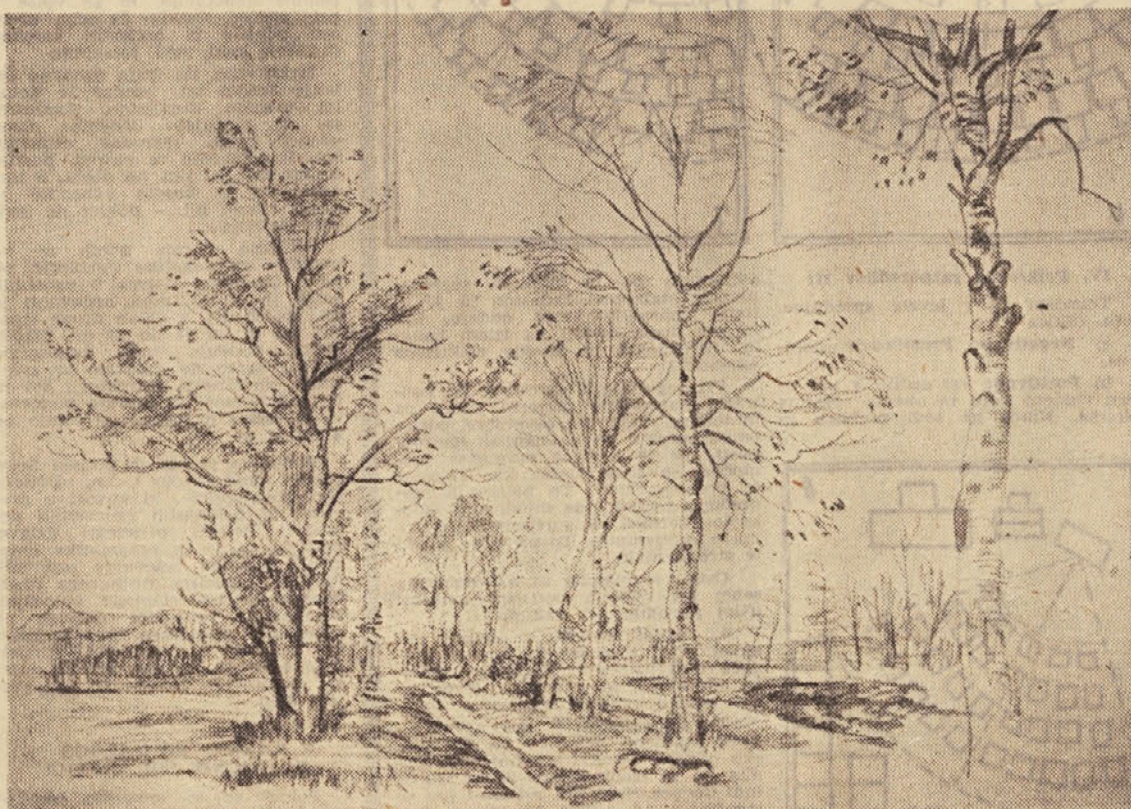
1. pesmi z zelo jasnim, čistim, pesniškim izrazom,
2. pesmi z okorno obliko in vsebino,
3. nepesniške verzifikacije.

Gotovo bi bila najbolj problematična analiza prvih, saj ne moremo vedeti, ali je pesem otrokov izvirni izraz ali je doživela popravke ali pa je morda učencem niti ni sam napisal. Zato je urednik za prispevke v listu tudi zelo odgovoren. Posebno v obliki pesmi se v list rad ukrade plagiat! Slavist mora biti pozoren predvsem do tistih pesmi, ki dosegajo večjo literarno vrednost. Učenca mora natančno poznati in vedeti, ali so njegovi pesniški poskusi odmev enkratnega doživljanja ali posledica literarnega usmerjanja in na ta način nekakšna šolska vaja. Na tiste učence, ki dosegajo v pesmi

vidno estetsko vrednost, pa je pametno tudi dalje literarno vplivati.

Tudi za pesmi velja načelo, da sprejemamo v šolski list le najpompim posvetitve nekaj časa za interpretacijo, tudi pesem iz šolskega lista naj se učenci kdaj nauče na pamet. Tako bodo tesneje zaznavali z njo in tudi sam list bo dobil novo ceno.

Isto kot za pesmi velja v šolskem glasilu tudi za prozo. Še težje kot prvo je analizirati drugo, ker prinaša tako različno vsebino. V šolskih listih srečamo doživljajske in fantazijske spise, »povesti« v nadaljevanjih, dramske prizorčke, lirčno prozo in prispevke, kakršne mora šola vključevati v svoj program v zvezi s prometno, poklicno, filmsko vzgojo ali v zvezi s tednom tuberkuloze ipd.

France Mihelič, Brezov dreved pri Crni vasi, črna kreda 1941, iz Risb, ki jih je izdala Mladinska knjiga

boljše. Slaba pesem na otrokov okus ne more dobro vplivati. Verzificirana proza, pesem brez vsebine in najmanjše pesniške dikcije kvari učencu okus in ga prepričuje, da je pesem rokodelstvo. Če smo naučili učence vrednotiti poezijo z visokimi merili, ne smemo dopustiti, da bi naš šolski list prinašal pesmi, ki na noben način ne zaslužijo tega imena. Naša estetska vzgoja mora biti skladna in premišljena, sicer hkrati gradimo in rušimo. To pa je delo brez uspeha.

Nasprotno se bodo učenci ob prijetnih pesmih svojih sošolcev estetsko vzgajali. Tudi njihovim

teh inštitutih so posebni oddelki za vzgojitelje v zavetiščih (Hort). Za izobraževanje predmetnih učiteljev, ki poučujejo od V. do VIII. razreda, skrbijo pedagoški inštituti kot visokošolske institucije. Studij na teh šolah traja 4 leta. Od leta 1958 usposablja jo inštituti tudi učitelje do 10. razreda. Usposabljanje učiteljev za podaljšane višje šole (12-letne) kakor tudi za učitelje splošnoizobraževalnih predmetov v poklicnih šolah izvajajo vse univerze, dalje visoka šola za telesno kulturo v Leipzigu, pedagoška visoka šola v Potsdamu in visoka glasbena šola v Weimaru. Solanije v teh šolah traja 5 let po istih principih kot za učitelje od 3. do 10. razreda. Vodilne pedagoške kadre pripravlja posebna pedagoška fakulteta v Berlinu. Studij traja praviloma 3 leta, sprejema pa le kandidate, ki že imajo za seboj kakršnokoli zaključeno izobrazbo za učitelja oz. vzgojitelja z najmanj dobrim uspehom, da so bili najmanj 5 let uspešni v pedagoški praksi in niso stari manj kot 25 in ne več kot 40 let. Učitelji posebnih šol lahko postanejo po dvehletnem študiju vsi tisti, ki že imajo zaključeno učiteljsko izobrazbo za razredni ali za predmetni pouk in najmanj dveletno prakso, od tega enoletno predhodno prakso v posebnih šolah oz. ustanovah.

V najbolj okvirnih oblikih sem nakazal le zgradbo šolskega sistema v DRN, nekaterih vsebinskih vprašanj pa se bom dotaknil še v krajšem prispevku v Sodobni pedagogiki. M. L.

(Nadaljevanje z 2. str.)

(B-smer) in smer klasičnih jezikov (C-smer). V šolah A-smeri se praviloma poučujejo trije moderni tuji jeziki, od katerih je prvi tuji jezik rusčina. Namesto tretjega modernega jezika, si lahko učenci izberejo tudi latinski jezik. V šolah B-smeri odpade na naravoslovno-matematične predmete in na pouk o socialistični proizvodnji okoli 55% vseh učnih ur. Ta smer ima 2 tuja jezika, in sicer rusčino, kot drugi tuji jezik pa praviloma angleščino. V šolah C-smeri se učenci razen rusčine učijo obvezno še latinščino in grščino.

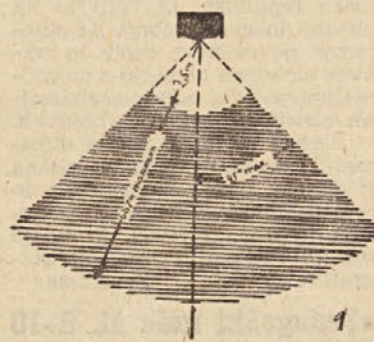
Vsi učenci podaljšanih višjih šol dobe v okviru učnega dne v socialistični proizvodnji tudi osnovno profesionalno izobrazbo. Pod tem terminom pojasnjujejo izobrazbo, ki stoni na skupnih osnovah posameznih poklicev v industriji oz. v ostalem gospodarstvu. Učenci se do zaključka šolanja usposablja na posameznih področjih do določene kvalifikacijske stopnje. Za takšno usposabljanje sklepajo šole s posameznimi podjetji posebne pogodbe in se tako delo v proizvodnji vključuje v šole kot sestavni del vzgojnoizobraževalnega procesa. Značilno je, da je za proizvodno delo določeno enako število ur kot za materski jezik, ki sta po številu ur med predmeti na prvem mestu. Državnoznanstvo, risanje in glasba so v vseh razredih in pri vseh smerih zastopani kot tedensko enourni predmeti.

Visoko šolstvo je razdeljeno v

Šolski sistem v Demokratični republiki Nemčiji

Šolska televizija

Doslej smo vam posredovali naslednje STV oddaje: 1. Šolska televizija se vam predstavi. - 2. Obisk v kipiari delavnici. - 3. Pajkov album. - 4. Lonsarstvo. - 5. Kako nastane knjiga. - 6. Izlet v ledeno dobo. - 7. Ljubljansko barje. - 8. Življenje med skalami naših Alp. - 9. Arhitektura. - 10. Simon Jenko. - 11. Morje - zibelka življenja. - 12. Od ljudskih plesov do baročne suite. - 13. Rdeča kapica. - 14. Krvni obtok. - 15. Previharimo viharje.

STV redne oddaje so: v ponedeljkih dopoldne ob 10.40 in v ponedeljkih popoldne ob 15.20.

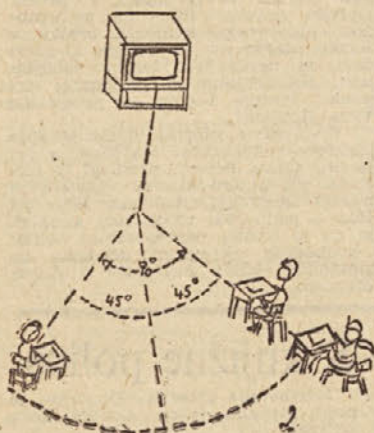
V mesecu februarju so na programu sledeče oddaje:

10. 2.: Paleontološki dokazi - življenjski dokazi. Tekst dr. Anton Ramovš in Majda Ramovš.

17. 2.: Pisava. Tekst Klavdij Zornik.

24. 2.: Pitagorov izrek. Tekst prof. Stanko Uršič.

V naslednjih številkih Prosvetnega delavca vas bomo seznanili s kratko vsebino navedenih STV oddaj:

Vprašali smo - učitelji odgovarjajo

Osnovna šola A. Oepkove v Ljubljani: Fr. Zdezarjeva.

»TVŠ oddaja smo se razveselili, ker pričakujemo, da nam bodo v pomoč pri pouku in da nam bodo uresničile željo po življenjski šoli.

Do sedaj so bile le nekatere oddaje šoli primerne. Ne bi se rada vračala na prve, ker so že mimo, mislim pa na novejšje.

STV oddaja »Življenje med skalami naših Alp« je bila suhoparna. Učenci bi bolj pritegnile oddaje, v katerih bi pokazali živali v njihovem okolju, v katerem žive in se bore za obstanek.

Sugestije bi lahko dobili pri lovcih in planincih, osvežili pa bi jih tudi s kako »lovsko latinsčino«.

Morda bi bil dosegljiv tudi odlomek kakšnega filma. Učenci srednje stopnje ne marajo togega opisovanja, ampak si želijo dinamike in življenja. Sicer postane STV oddaja zanje zopet »šola«. Tudi ni nujno, da je predavatelj viden, važnejša je vsebina in njegova beseda.

STV oddaja »Simon Jenko« je bila primerna učencem od 4. razreda dalje. Vseč jim je bil način posredovanja, ker je bil povezan s po-

krajinskimi motivi, pogrešali pa so podatke o življenju današnjih ljudi in notranjosti domov. Primerjave med nekdanj in danes bi jim marsikaj boljše pojasnile.

STV oddaja »Morje - vir življenja« je bila za učence nov svet in se je prav zaradi tega stopnjevalo njihovo zanimanje. Zeleni pa so si več življenja v obliki raziskovanja in odkrivanja. Potapljač naj bi bil zato viden, napovedovalec pa naj bi pokazal, o čemer je govoril.

V začetku »je šla« kamera prehitro in učenci se niso mogli dovolj skoncentrirati na posamezne objekte. Sicer pa je bila oddaja zanimiva, ker je pokazala živali v naravnem okolju, premalo pa je bilo poudarka na osrednji misli, da se je v morju razvijalo življenje.

STV oddaja »Od ljudskega plesa do baročne suite« učencem 4. razreda ni zanimala. Vse preveč je bilo novih in neznanjih pojmov, o katerih do sedaj v šoli še niso slišali.

Morda bi glasbenik laže pripravil učence na oddajo in jo tudi bolj analiziral, nam pa je bilo to pretežko. Zato ni nič čudnega, če so bile ocene učencev večinoma negativne. Tudi je baročna doba zanje tuja in preveč oddaljena. Raje bi gledali folkloro.

Želje učencev: Učenci si žele takih oddaj, kot so: s kamero posveto, ekspedicije v neznane kraje, življenje živali, revije na ledu, športne prireditve. - Majši pa si žele različnih risank.

Vsi pa željno pričakujejo oddajo s tematiko »Se pomnite tovariši«. V tem smislu bi lahko šolska televizija marsikaj novega vnesla na naša tla.

Metodične konsekvence:

Pri vsaki napovedani STV oddaji je označen tudi razred, ki mu je oddaja prvenstveno namenjena.

Marsikaj pa je težko določiti in omejiti starostno stopnjo. To morajo storiti učitelji sami, ki poznajo predznanje svojih učencev ali pa na osnovi objavljenih podatkov in učnega načrta.

Ker pa gledajo STV oddaje nekateri učenci tudi doma oziroma v varstvenih ustanovah, so zanimive in koristne tudi takšne pripombe. Vsem učencem od 1. do 8. razreda pa nobena STV oddaja ne more ustreči. To tudi ni njihov namen, ne oziraje se na to, da ima slovenska šolska televizija še vse premalo izkušenj.

Tehnično-organizacijski problemi

(Izkušnje francoske in švedske televizije v letu 1963.)

A. NAMESTITEV TELEVIZORJA V UČILNICI

Televizor postavimo na takšno mesto, da pade na zaslon čim manj svetlobe, ki na primer prihaja skozi okna, četudi so zastrta. Da so učenci na kar najbolj ugodnem mestu, postavimo televizor v kotu med steno s tablo in steno z okni. Zaslon naj bo obrnjen po diagonali učilnice. Učenci naj se razvrstijo, kot kaže shema 1 in 2.

Da bi spredaj sedeči učenci ne ovirali zadnjih, mora biti sprejemnik nameščen na poseben podstavek, tako da je os katodne cevi najmanj 2 metra nad podom in nagnjena proti zadnji vrsti učencev. (Skica 3.)

B. RAZPOREDITEV UČENCEV

Da problem ni tako enostaven, nam povedo naslednji podatki:

I. Frontalna razporeditev I:

Televizor je postavljen v sredini sprednje stene. (Skica 4.)

a) Negativno: Vsi učenci ne sedijo v pravilnem vidnem loku. Ne-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

III. Polkrožna razporeditev I:

Televizor je v sredini sprednje stene. (Skica 6.)

a) Negativno: Pred oddajo ga je treba prenesti in po oddaji odnesti. Dnevna svetloba se odbija.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

IV. Polkrožna razporeditev II:

Televizor je v levem sprednjem kotu. (Skica 7.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Plenarna razporeditev:

Televizor je v sprednjem levem kotu. (Skica 8.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Frontalna razporeditev II:

Televizor je postavljen v levem sprednjem kotu. (Skica 5.)

a) Negativno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu, so ali pre-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

III. Polkrožna razporeditev I:

Televizor je v sredini sprednje stene. (Skica 6.)

a) Negativno: Pred oddajo ga je treba prenesti in po oddaji odnesti. Dnevna svetloba se odbija.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

IV. Polkrožna razporeditev II:

Televizor je v levem sprednjem kotu. (Skica 7.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

V. Plenarna razporeditev:

Televizor je v sprednjem levem kotu. (Skica 8.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Frontalna razporeditev II:

Televizor je postavljen v levem sprednjem kotu. (Skica 5.)

a) Negativno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu, so ali pre-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

III. Polkrožna razporeditev I:

Televizor je v sredini sprednje stene. (Skica 6.)

a) Negativno: Pred oddajo ga je treba prenesti in po oddaji odnesti. Dnevna svetloba se odbija.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

IV. Polkrožna razporeditev II:

Televizor je v levem sprednjem kotu. (Skica 7.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Plenarna razporeditev:

Televizor je v sprednjem levem kotu. (Skica 8.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Frontalna razporeditev II:

Televizor je postavljen v levem sprednjem kotu. (Skica 5.)

a) Negativno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu, so ali pre-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

III. Polkrožna razporeditev I:

Televizor je v sredini sprednje stene. (Skica 6.)

a) Negativno: Pred oddajo ga je treba prenesti in po oddaji odnesti. Dnevna svetloba se odbija.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

IV. Polkrožna razporeditev II:

Televizor je v levem sprednjem kotu. (Skica 7.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Plenarna razporeditev:

Televizor je v sprednjem levem kotu. (Skica 8.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Frontalna razporeditev II:

Televizor je postavljen v levem sprednjem kotu. (Skica 5.)

a) Negativno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu, so ali pre-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

III. Polkrožna razporeditev I:

Televizor je v sredini sprednje stene. (Skica 6.)

a) Negativno: Pred oddajo ga je treba prenesti in po oddaji odnesti. Dnevna svetloba se odbija.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

IV. Polkrožna razporeditev II:

Televizor je v levem sprednjem kotu. (Skica 7.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Plenarna razporeditev:

Televizor je v sprednjem levem kotu. (Skica 8.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Frontalna razporeditev II:

Televizor je postavljen v levem sprednjem kotu. (Skica 5.)

a) Negativno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu, so ali pre-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

III. Polkrožna razporeditev I:

Televizor je v sredini sprednje stene. (Skica 6.)

a) Negativno: Pred oddajo ga je treba prenesti in po oddaji odnesti. Dnevna svetloba se odbija.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Ničče ne sedi preblizu in ne predaleč. Tudi glave ni treba obračati.

IV. Polkrožna razporeditev II:

Televizor je v levem sprednjem kotu. (Skica 7.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Plenarna razporeditev:

Televizor je v sprednjem levem kotu. (Skica 8.)

a) Negativno: Premikanje pohištva.

b) Pozitivno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu in med obema vidnima lokoma. Kontakt med njimi je boljši. Televizorja ni treba premikati in dnevna svetloba se ne odbija od naslona. Zato glave ni treba obračati.

V. Frontalna razporeditev II:

Televizor je postavljen v levem sprednjem kotu. (Skica 5.)

a) Negativno: Vsi učenci sedijo v pravilnem vidnem kotu, so ali pre-

blizu ali predaleč. Tisti, ki sedijo v pravilnem prostoru, morajo obračati glavo v smeri zaslona.

b) Pozitivno: Pohištva ni treba premikati in dnevna svetloba se na zaslonu ne odbija.

menti do konstantne temperature. Sele ko je preteklo okrog 10 minut, pričnemo urejevati aparat.

Televizor običajno vsebuje naslednje kvalitete:

1. Regulacija osvetlitve.

2. Regulacija kontrasta.

3. Sprejemni kanal (podatki so objavljeni v vsakodnevem in tedenskem programu v dnevnem časopisu).

4. Vredni primerov je lokalni sprejemni kanal že vzpostavljen in nam je treba sprejemnik le še vključiti.

5. Regulator oscilacije (nihanja). Ta gumb (kolesce, tipka) nam omogoča, da dobimo kvaliteto slike brez nihanja (premikanja slike navzgor in navzdol). Če je izvršena regulacija

oscilatorja po 10 minutah segrevanja, je stabilnost zadostna in je ni treba popravljati med oddajo. Ni pri drugi oddaji na istem kanalu. (Predpogoj je seveda električna napetost).

Pri reguliranju osvetlitve in kontrasta namestimo ustrezni gumb na minimum, nato pa osvetlitev postopoma vedno do najmanjših nadobnosti. Če je namreč osvetlitev premočna, se slika blešči, kar gledalce se posebno moti. To bleščanje preprečimo še tako, da montiramo »šibkejšo« žarnico za sprejemnik (oziroma v sprejemniku). To pa more storiti le strokovnjak.

Ostali regulatorji so navedeni posebej pri vsakem tipu sprejemnika. (Glej navodilo pri nakupu!)

5. Jakost zvoka je odvisna od akustičnosti prostora in zato ni mogoče dati ustreznih navodil. Važnejša od jakosti je intonacija. Tudi zanjo imamo ustrezni regulator.

To so najvažnejši podatki učiteljeve tehnične priprave na TV šolsko oddajo. V okviru tehnične pouka pa je treba pripraviti in izuriti tudi učence. Tehnični asistenti naj se menjavajo od oddaje do oddaje. Pri dobljenem tehničnem znanju bodo uporabili tudi pri svojih televizorjih doma.

Tehnično urjenje naj poteka po verzimnem sistemu. Učitelj izuri dva učenca, ta dva štiri itd.

Asistenta učencev poveča zanimanje za tehnično ureditev televizorja in tudi zanimanje za TV šolske oddaje.

JANEZ TOMŠIČ

NA POLJSKEM NI NEPISEMNIH?

V počastitev tisočletnice obstoja države so na Poljskem začeli pred štirimi leti z akcijo za izgradnjo 1000 t. im. spominskih šol. Doslej so jih zgradili 731, pri tem pa sodelujejo vsi državljani (po svojih možnostih), torej tudi prosvetni delavci. S to akcijo bodo nadaljevali še v naslednjih dveh letih. Računajo, da bo v tem času plan izgradnje ne le uresničen, temveč celo presežen...

Vzporedno s to akcijo gradi država tudi druge šole: načrt predvideva, da bodo v času, ko bo zraslo 1000 »spominskih šol«, zgradili še okoli 2500 državnih šol.

Na Poljskem ni nepismenih. Osnovno šolo, ki traja sedem let, absolvirajo 80 odstotkov učencev od celotne generacije, ki se vpíše v prvi razred. Ostalih 20 odst. učencev odpade iz različnih vzrokov (bolezen ipd.) med šolanjem.

Rekli smo, da traja osnovno šolanje sedem let, vendar že nekaj let uvažajo osemletno. Zanimivo je, da plačujejo učbenike samo učenci prvih razredov osnovnih šol. Ko končajo ta razred, pustijo knjige šoli, ki jim jih plača. S tem denarjem si kupijo učbenike za drugi razred itd. - dokler ne končajo šolanja...

Obvezna norma učnih ur za učitelje se nekoliko razlikuje od naše. Tedenska norma v osnovnih šolah je 26 ur (pred nedavnim je bila še 30 ur), v šolah druge stopnje pa je od 18 do 23 ur. Učitelj lahko poučuje tudi honorarno; vendar samo do polovice ur svoje redne obveznosti. Direktorji šol in njihovi pomočniki morajo poučevalca v večini primerov imajo od 4 do 12 ur.

Zanimivo je, da je poljski Sejm sprejel pred časom t. im. »Učiteljsko pragmatiko«, ki govori o pravicah in dolžnostih prosvetnih delavcev. Poljski prosvetni delavec pravijo, da je ta pragmatika omogočila uspešno reševanje osnovnih vprašanj učiteljev (njihovega družbenega in materialnega položaja). Tamkajšni prosvetni delavec ne more biti premeščen brez vednosti in soglasnosti sindikata. Učitelj dobi odpoved, če dve leti ni dosegel pozitivnih rezultatov pri svojem delu.

KAKŠNE SO NALOGE POKLICNIH ŠOL V ŠVICI

Potem ko so temeljito proučili vprašanje strokovnega izobraževanja, so najvišji zvezni organi v Švici izdelali nov zvezni zakon o poučevanju poklicev. Leta poudarja, da mora zagotoviti pouk v poklicnih šolah učencem ne le znanje iz strokovnih in splošnoizobraževalnih predmetov, temveč

tudi vzgojo v duhu humanizma in patriotizma.

Takozgavna šola obvezuje pouk strokovnih in splošnoizobraževalnih predmetov. Učenje v gospodarstvu (proizvodnji) in pouk v šoli - pravijo - se morata dopolnjevati. Nadaljnja naloga poklicnih šol je tudi da organizirajo fakultativno tečaje za učence in tečaje za njihovo nadaljnje izpopolnjevanje.

Zakon določa